

**Ομιλία Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Φλωρίνης, Πρεσπών και
Εορδαίας Ειρηναίου στο 1ο ΕΠΑΛ Αμυνταίου στο Εργαστήριο Για
Γονείς στο Αμύνταιο 22/12/2025**

«Γιορτές με οθόνες ή γιορτές με πρόσωπα»

Αγαπητοί μου εκπαιδευτικοί και αγαπητοί μου γονείς,

Με ιδιαίτερη χαρά βρισκόμαστε σήμερα εδώ, φιλοξενούμενοι στην όμορφη πόλη του Αμυνταίου. Μια πόλη που αυτές τις ημέρες αλλάζει όψη, φωτίζεται, στολίζεται, ζεσταίνεται από φώτα, ευχές και προσμονή. Όλα μαρτυρούν ότι πλησιάζει η μεγάλη εορτή. Τα Χριστούγεννα. Και μαζί τους έρχεται ένα ερώτημα, σιωπηλό αλλά επίμονο, αν ο φωτισμός που βλέπουμε γύρω μας συνοδεύεται και από φωτισμό σχέσεων, αν οι γιορτές θα είναι απλώς όμορφες στην εικόνα ή αληθινές στο βάθος.

Η εορτή των Χριστουγέννων δεν είναι μια ανάμνηση του παρελθόντος. Είναι γεγονός ζωντανό. Είναι πρόσκληση, σε εγγύτητα, σε συνάντηση και σε σχέση. Και για να γνωρίζουμε τι ακριβώς εορτάζουμε, ας το πούμε καθαρά. Διαβάζουμε στην Αγία Γραφή, στο κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο, έναν λόγο που συνοψίζει όλο το μυστήριο της εορτής. «Ο Λόγος έγινε

άνθρωπος και κατοίκησε ανάμεσά μας»¹. Δηλαδή, ο Θεός δεν έμεινε μακριά, δεν έσωσε τον άνθρωπο από απόσταση. Ήρθε κοντά. Μπήκε στη ζωή του. Έγινε πρόσωπο ανάμεσα σε πρόσωπα.

Και εδώ γεννιέται το πρώτο μεγάλο ερώτημα. Αν τα Χριστούγεννα είναι η εορτή της παρουσίας, γιατί σήμερα βιώνουμε τόση απουσία. Αν ο Θεός πλησίασε τον άνθρωπο, γιατί εμείς απομακρυνόμαστε μεταξύ μας. Σίγουρα τώρα κάποιος θα μου πει, Σεβασμιώτατε, μήπως είμαστε υπερβολικοί, μήπως φορτώνουμε στις γιορτές προβλήματα της καθημερινότητας. Η απάντηση είναι απλή και ειλικρινής. Τα Χριστούγεννα δεν κρύβουν την καθημερινότητα. Την αποκαλύπτουν.

Γιατί αυτές τις ημέρες η οικογένεια καλείται να σταθεί μαζί, να καθίσει στο ίδιο τραπέζι, να μοιραστεί χρόνο, λόγο και σιωπή. Κι όμως, παρατηρούμε συχνά ένα παράδοξο. Το σπίτι γεμίζει κόσμος, αλλά όχι πάντα σχέση. Τα σώματα είναι κοντά, τα βλέμματα όμως απομακρύνονται. Τα κινητά τηλέφωνα, οι υπολογιστές, οι οθόνες παρεμβάλλονται σιωπηλά ανάμεσα στα πρόσωπα². Και έτσι, μπροστά στη φάτνη, υψώνεται μια αόρατη απόσταση.

Η σημερινή συνάντηση της Σχολής Γονέων αποτελεί αποτέλεσμα της ουσιαστικής συνεργασίας της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Φλώρινας και εντάσσεται σε μια κοινή προσπάθεια ενίσχυσης του διαλόγου μεταξύ σχολείου και οικογένειας. Και αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία. Γιατί η παιδεία δεν είναι απλώς μετάδοση γνώσεων. Είναι τρόπος ζωής. Είναι σχέση. Και χωρίς σχέση, καμία αγωγή δεν καρποφορεί.

Εδώ αξίζει να θυμηθούμε τι μας λέει ένας μεγάλος Πατέρας της Εκκλησίας. Μας τονίζει ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος, με λόγο απλό και καθαρό. «Κάνε το σπίτι σου Εκκλησία»³. Δηλαδή, το σπίτι να γίνει χώρος σχέσης, διαλόγου, συγχώρεσης και παρουσίας. Όχι χώρος απλής συγκατοίκησης, αλλά χώρος κοινωνίας προσώπων.

Και ας θέσουμε ακόμη ένα ερώτημα. Ποιος παιδαγωγεί τελικά περισσότερο τα παιδιά μας. Τα λόγια που τους λέμε ή ο τρόπος που ζούμε μπροστά τους. Γιατί τα παιδιά δεν ακούν μόνο. Παρατηρούν. Παρατηρούν πού στρέφεται η προσοχή μας. Τι θεωρούμε σημαντικό. Αν όταν μας μιλούν, εμείς κοιτάζουμε ένα πρόσωπο ή μια οθόνη. Και εκεί, χωρίς φωνές και χωρίς εντάσεις, σχηματίζεται μέσα τους μια εικόνα για τη σχέση, για τον άνθρωπο, για τον κόσμο⁴.

Οι Πατέρες της Εκκλησίας, ιδιαίτερα στις ημέρες του Αγίου Δωδεκαημέρου, μας οδηγούν βαθύτερα στο νόημα της εορτής. Ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος, μιλώντας για τη Γέννηση του Χριστού, μας καλεί λέγοντας. «Ο Χριστός γεννιέται, δοξάστε Τον. Ο Χριστός έρχεται από τον ουρανό, πηγαίνετε να Τον συναντήσετε»⁵. Δηλαδή, τα Χριστούγεννα δεν είναι για να τα παρακολουθούμε, αλλά για να τα ζούμε. Δεν είναι για να τα βλέπουμε, αλλά για να τα συναντούμε.

Σίγουρα τώρα κάποιος θα σκεφτεί τελικά είναι αμαρτωλά τα μέσα; Δεν είναι χρήσιμα τα κινητά και οι υπολογιστές; Βεβαίως και είναι. Το πρόβλημα δεν είναι τα μέσα. Το ζήτημα είναι όταν τα μέσα γίνονται εμπόδιο στη συνάντηση.

Και εδώ βρίσκεται σήμερα το θέμα της σημερινής μας ομιλίας. Γιορτές με οθόνες ή γιορτές με πρόσωπα. Δεν είναι σύνθημα. Είναι επιλογή. Είναι στάση ζωής.

Στην ομιλία που θα ακολουθήσει θα προσπαθήσουμε:

Πρώτον, να δούμε πώς γεννιέται η απόσταση μέσα στην οικογένεια, ιδίως σε ημέρες που καλούν σε συνάντηση.

Δεύτερον, να κατανοήσουμε τις συνέπειες αυτής της απόστασης στα παιδιά και στους νέους.

Και τρίτον, να αναζητήσουμε τρόπους ώστε τα Χριστούγεννα φέτος να ξαναγίνουν αυτό που ήταν από την αρχή. Εορτή παρουσίας. Εορτή σχέσης. Εορτή προσώπων.

Α΄ ΜΕΡΟΣ

Πώς γεννιέται η απόσταση μέσα στην οικογένεια;

Από τη φάτνη στη διάσπαση

Τα Χριστούγεννα είναι η εορτή της εγγύτητας. Ο Θεός δεν διάλεξε παλάτι, αλλά σπήλαιο. Δεν διάλεξε θόρυβο, αλλά σιωπή. Δεν διάλεξε δύναμη, αλλά βρέφος. Και όλα αυτά δεν είναι ποιητικές εικόνες. Είναι θεολογία. Είναι μήνυμα ζωής. Διαβάζουμε στην Αγία Γραφή ότι «η Μαρία φύλαγε όλα αυτά τα λόγια μέσα στην καρδιά της»⁶. Η Γέννηση του Χριστού δεν έγινε με λόγια, αλλά με παρουσία, με βλέμμα, με σιωπή που μιλά. Τα Χριστούγεννα δεν είναι εορτή δραστηριότητας και αγορών. Είναι εορτή σχέσης. Όταν αυτό το χάσουμε, τότε ακόμη κι αν όλα μοιάζουν γιορτινά και στολισμένα, κάτι αρχίζει να ραγίζει και να ξεθωριάζει.

Εδώ, σίγουρα, κάποιος μέσα του παλεύει με μια σκέψη. Είναι πράγματι τόσο σοβαρό το ζήτημα; Μήπως τελικά υπερβάλλουμε; Μήπως απλώς έτσι είναι η εποχή μας; Η απάντηση έρχεται αθόρυβα, αλλά καθαρά. Όταν η σχέση υποχωρεί, τίποτε δεν μένει το ίδιο. Η απόσταση δεν εμφανίζεται ξαφνικά. Δεν γεννιέται από σύγκρουση. Γεννιέται από διάσπαση. Η απόσταση μέσα στην οικογένεια αρχίζει όταν ο κοινός χρόνος παύει να είναι κοινός. Όταν το τραπέζι παύει να είναι τόπος συνάντησης και γίνεται τόπος διέλευσης. Όταν η οθόνη παρεμβάλλεται, όχι επειδή είναι κακή, αλλά επειδή είναι μία εύκολη ενασχόληση. Και έτσι, χωρίς φωνές και χωρίς αντιδράσεις, η σχέση μετατρέπεται σε παράλληλη πορεία⁷.

Εδώ ίσως επιτρέψτε να πω αναδύεται μια άλλη εσωτερική ένσταση. Δεν είναι φυσικό να κουράζονται οι άνθρωποι; Δεν είναι φυσικό να αναζητούν λίγη ξεκούραση; Βεβαίως και είναι. Το ερώτημα όμως δεν είναι αν κουραζόμαστε. Το ερώτημα είναι πού καταφεύγουμε όταν κουραζόμαστε. Στο πρόσωπο ή στην οθόνη; Οι Πατέρες της Εκκλησίας είχαν βαθιά επίγνωση αυτού του κινδύνου, ακόμη και χωρίς τεχνολογία. Μας αναφέρει ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος: « Έχεις σύζυγο και παιδιά. Όπου ο άνδρας, η γυναίκα και τα παιδιά συγκεντρώνονται μαζί, εκεί υπάρχει Εκκλησία»⁸. Δηλαδή μας λέει απλά, κάνε το σπίτι σου χώρο παρουσίας, λόγου και ακρόασης. Χώρο όπου ο ένας ακούει τον άλλον. Όχι χώρο όπου ο καθένας αποσύρεται στον δικό του κόσμο. Και εδώ η χριστουγεννιάτικη εικόνα γίνεται καθρέφτης. Στη φάτνη δεν υπάρχει τίποτε περιττό. Υπάρχουν πρόσωπα. Η Παναγία, ο Ιωσήφ και το Βρέφος. Και σήμερα, όσο περισσότερα πράγματα γεμίζουν το σπίτι, τόσο πιο εύκολα αδειάζει η σχέση.

Κάποιος ίσως σκέφτεται ακόμη. Μα είναι υπερβολή να συνδέουμε τη Γέννηση του Χριστού με την καθημερινή χρήση των οθονών; Κι όμως, εδώ ακριβώς βρίσκεται η ουσία. Ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος επιμένει και μας καλεί όλους με λόγο που διαπερνά τους αιώνες: «Ο Χριστός γεννιέται, δοξάστε Τον. Ο Χριστός έρχεται από τον ουρανό, πηγαίνετε να Τον συναντήσετε»⁹. Η Γέννηση, αγαπητοί μου είναι πρόσκληση συνάντησης. Όχι θέαμα. Όχι παρακολούθηση. Συνάντηση.

Όταν λοιπόν οι γιορτές περνούν χωρίς συνάντηση, κάτι ουσιώδες χάνεται. Και η απόσταση βαθαίνει, όχι επειδή δεν αγαπιόμαστε, αλλά επειδή δεν συναντιόμαστε. Τα παιδιά το νιώθουν πρώτα. Όχι ως διαμαρτυρία, αλλά ως σιωπή. Και η σιωπή αυτή γίνεται σιγά σιγά τρόπος ύπαρξης¹⁰.

Η απόσταση, λοιπόν, δεν είναι απλώς κοινωνικό φαινόμενο. Είναι πνευματικό ρήγμα. Γιατί εκεί όπου χάνεται το πρόσωπο, χάνεται και η

δυνατότητα κοινωνίας. Και αυτό είναι το πρώτο, κρίσιμο στάδιο. Αν δεν το αναγνωρίσουμε, δεν μπορούμε να μιλήσουμε για θεραπεία.

Γι' αυτό και το ερώτημα επιστρέφει, όχι ως κατηγορία, αλλά ως πρόσκληση. Τι είδους γιορτές θέλουμε; Γιορτές γεμάτες εικόνες ή γιορτές γεμάτες πρόσωπα;

Β' ΜΕΡΟΣ

Οι συνέπειες της απόστασης – Όταν η σιωπή βαθαίνει

Αν στο πρώτο μέρος είδαμε πώς γεννιέται η απόσταση, τώρα καλούμαστε να δούμε τι αφήνει πίσω της. Γιατί καμία απόσταση δεν μένει χωρίς συνέπειες. Ιδίως όταν αφορά τα παιδιά και τους νέους. Και εδώ χρειάζεται προσοχή. Όχι για να κατηγορήσουμε, αλλά για να κατανοήσουμε. Η απόσταση δεν εμφανίζεται πάντα ως πρόβλημα συμπεριφοράς. Συχνά εμφανίζεται ως σιωπή. Ως εσωστρέφεια. Ως απόσυρση. Το παιδί δεν φωνάζει. Δεν διαμαρτύρεται. Απλώς απομακρύνεται. Και αυτή η απομάκρυνση είναι πιο ανησυχητική από κάθε έντονη αντίδραση¹¹.

Εδώ, μέσα στην καρδιά του καθενός μας, γεννιέται μια αγωνία. Είναι πράγματι τόσο σοβαρές οι συνέπειες; Μήπως υπερβάλλουμε; Μήπως τα παιδιά απλώς μεγαλώνουν; Η απάντηση δεν έρχεται θεωρητικά. Έρχεται βιωματικά. Όταν το παιδί παύει να μιλά. Όταν παύει να ρωτά. Όταν παύει να μοιράζεται. Τότε κάτι το έχει πληγώσει.

Διαβάζουμε στην Αγία Γραφή έναν λόγο βαθιά παιδαγωγικό. «Οι κακοί σύντροφοι χαλούν τα καλά ήθη»¹². Και σήμερα, οι σύντροφοι δεν είναι μόνο πρόσωπα. Είναι και οθόνες. Είναι εικόνες. Είναι λόγοι που δεν ελέγχονται. Όταν το παιδί δεν βρίσκει διάλογο μέσα στο σπίτι, θα τον αναζητήσει αλλού. Και τότε η απόσταση γίνεται κίνδυνος για όλο το σπίτι

και την οικογένεια. Κάποιος ίσως σκέφτεται. Μα δεν είμαστε όλοι στο ίδιο σπίτι; Δεν τρώμε μαζί; Δεν συνυπάρχουμε; Ναι, αλλά η συνύπαρξη δεν είναι πάντα σχέση. Μπορεί να συνυπάρχουν σώματα χωρίς να συναντιούνται ψυχές. Και αυτό είναι το πιο δύσκολο σημείο της εποχής μας.

Οι Πατέρες της Εκκλησίας μιλούν συχνά για τη σημασία της προσοχής. Ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος τονίζει ότι «τίποτε δεν ψυχραίνει τόσο την αγάπη όσο η αμέλεια»¹³. Όταν η προσοχή χάνεται, η σχέση παγώνει. Και τότε το παιδί μαθαίνει να ζει χωρίς να μοιράζεται. Και εδώ η χριστουγεννιάτικη εικόνα γίνεται ξανά καθοριστική. Στη Γέννηση του Χριστού όλα είναι φτωχά, αλλά όλα είναι παρόντα. Δεν υπάρχουν πολλά, αλλά υπάρχουν όλοι. Και αυτό είναι το μήνυμα. Όχι πόσα έχουμε, αλλά αν είμαστε εκεί. Όχι πόσα προσφέρουμε, αλλά αν στεκόμαστε δίπλα.

Κάποια στιγμή η ψυχή θέτει το πιο δύσκολο ερώτημα. Μήπως αυτή η απόσταση επηρεάζει και τη σχέση του παιδιού με τον Χριστό; Η απάντηση είναι λεπτή, αλλά αληθινή. Το παιδί μαθαίνει τον Θεό μέσα από τις σχέσεις. Αν οι σχέσεις είναι ψυχρές, τότε και η εικόνα του Δημιουργού γίνεται απόμακρη. Διαβάζουμε στην Αγία Γραφή έναν λόγο που συγκλονίζει με την απλότητά του. «Όποιος δεν αγαπά τον αδελφό του που βλέπει, δεν μπορεί να αγαπά τον Θεό που δεν βλέπει»¹⁴. Η αγάπη δεν διδάσκεται θεωρητικά. Βιώνεται. Και πρώτα βιώνεται μέσα στο σπίτι.

Όταν λοιπόν το παιδί συνηθίσει να μην συναντά πρόσωπα, δυσκολεύεται αργότερα να συναντήσει και τον Θεό. Όχι γιατί δεν πιστεύει, αλλά γιατί δεν έμαθε να σχετίζεται. Και αυτό είναι ίσως η πιο βαριά συνέπεια της απόστασης. Εδώ ακριβώς επιστρέφει το χριστουγεννιάτικο κάλεσμα. Ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος μας υπενθυμίζει ότι ο Χριστός «ήρθε για να ανακαινίσει τον άνθρωπο από μέσα»¹⁵. Και αυτή η ανακαίνιση περνά μέσα από τη σχέση, όχι μέσα από την απομόνωση.

Η θεραπεία της απόστασης – Από την οθόνη στο πρόσωπο, από τη συνήθεια στη συνάντηση

Αφού είδαμε έως τώρα πώς γεννιέται η απόσταση και ποιες συνέπειες αφήνει πίσω της, έρχεται τώρα το πιο κρίσιμο ερώτημα. Υπάρχει θεραπεία; Μπορεί να γεφυρωθεί αυτό που άνοιξε σιωπηλά μέσα στην οικογένεια; Ή μήπως η εποχή μας δεν αφήνει περιθώρια επιστροφής; Το ερώτημα αυτό δεν είναι θεωρητικό. Είναι υπαρξιακό. Και αφορά κάθε άνθρωπο που θέλει να ζει μέσα σε σχέση και όχι απλώς δίπλα σε άλλους.

Η απάντηση της Εκκλησίας δεν ξεκινά από κανόνες και οδηγίες. Δεν ξεκινά από απαγορεύσεις. Ξεκινά από τη σχέση. Γιατί η απόσταση δεν θεραπεύεται με περισσότερες οδηγίες, αλλά με περισσότερη παρουσία. Και εδώ τα Χριστούγεννα φανερώνονται ως η μεγάλη ευκαιρία. Όχι απλώς ως εορτή, αλλά ως αρχή νέας στάσης ζωής.

Διαβάζουμε στην Αγία Γραφή έναν λόγο που συνοψίζει όλο το νόημα της θείας αγάπης. «Ο Θεός αγάπησε τόσο πολύ τον κόσμο, ώστε έδωσε τον Υιό Του»¹⁶. Δηλαδή, η αγάπη του Θεού δεν εκφράστηκε με απόσταση ή με θεωρητικά σχήματα, αλλά με προσφορά προσώπου. Και αυτό είναι το πρώτο σημείο θεραπείας. Να προσφερθεί χρόνος. Ώρες, λεπτά και δευτερόλεπτα. Να προσφερθεί προσοχή. Να προσφερθεί παρουσία.

Εδώ δημιουργείται ένα ερώτημα. Από πού να αρχίσει κανείς; Από τα παιδιά; Από τους νέους; Από την αλλαγή συνηθειών; Η απάντηση είναι απαιτητική, αλλά ξεκάθαρη. Η θεραπεία αρχίζει από τους μεγάλους. Από εκείνους που κρατούν τον ρυθμό του σπιτιού. Από εκείνους που μπορούν πρώτοι να πουν, ας καθίσουμε μαζί, ας αφήσουμε για λίγο ό,τι μας αποσπά, ας μιλήσουμε.

Η Εκκλησία δεν φοβάται τη σιωπή. Τη θεωρεί χώρο παρουσίας. Στη φάτνη υπάρχει σιωπή, αλλά δεν υπάρχει μοναξιά. Υπάρχει σχέση.

Υπάρχει βλέμμα. Υπάρχει εγγύτητα. Και αυτό είναι το μήνυμα των ημερών. Να ξαναμάθουμε να καθόμαστε μαζί χωρίς να χρειάζεται διαρκώς κάτι να μας απασχολεί. Να ξαναμάθουμε να ακούμε χωρίς να διακόπτουμε. Να ξαναμάθουμε να κοιταζόμαστε.

Και πάλι θα δανειστώ λέξεις από τον άγιο Ιωάννη τον Χρυσόστομο, μιλώντας για την καθημερινή ζωή και τις ανθρώπινες σχέσεις. «Τίποτε δεν είναι πιο δυνατό από την αγάπη που εκφράζεται με έργα»¹⁷. Δηλαδή, η αγάπη δεν αποδεικνύεται με προθέσεις, αλλά με πράξεις. Με χρόνο που προσφέρεται. Με προσοχή που δεν διασπάται. Με επιλογές που δείχνουν στον άλλον ότι έχει θέση και αξία.

Και εδώ θα πει κάποιος. Το 2025, είναι εφικτό αυτό μέσα στη σημερινή καθημερινότητα; Με τόσες υποχρεώσεις; Με τόση κούραση; Η απάντηση δεν είναι εύκολη, αλλά είναι ειλικρινής. Δεν χρειάζεται πολύς χρόνος. Χρειάζεται σταθερός χρόνος. Όχι τέλειος. Αληθινός. Ένα τραπέζι χωρίς οθόνες. Μια συζήτηση χωρίς βιασύνη. Μια σιωπή χωρίς φυγή.

Οι Πατέρες της Εκκλησίας μας διδάσκουν ότι η πνευματική ζωή δεν χτίζεται με εξαιρέσεις, αλλά με επανάληψη. Και αυτό έχει τεράστια σημασία. Γιατί η σχέση δεν αποκαθίσταται με μεγάλες κινήσεις, αλλά με μικρές σταθερές πράξεις. Όταν αυτές επαναλαμβάνονται, τότε η απόσταση αρχίζει να μικραίνει.

Βρίσκουμε στην Αγία Γραφή έναν λόγο απλό και αποκαλυπτικό. «Όπου είναι δύο ή τρεις συγκεντρωμένοι στο όνομά μου, εκεί είμαι κι εγώ ανάμεσά τους»¹⁸. Αυτός ο λόγος δεν αφορά μόνο τον ναό. Αφορά και το σπίτι. Όταν η οικογένεια συγκεντρώνεται έστω και για λίγο, ανοίγεται χώρος παρουσίας. Και εκεί η σχέση αναθερμαίνεται.

Εδώ τα Χριστούγεννα γίνονται πράξη. Όχι ως συναίσθημα, αλλά ως επιλογή. Να μειωθεί ο θόρυβος. Να περιοριστεί η διάσπαση. Να δοθεί χώρος στο πρόσωπο. Και αυτό δεν γίνεται με πίεση, αλλά με παράδειγμα.

Όταν ο γονέας επιλέγει τη σχέση, τότε και το παιδί μαθαίνει να την επιλέγει.

Αν τα παιδιά όμως αντιδράσουν; Και αν δεν θέλουν; Και αν έχουν μάθει αλλιώς; Η απάντηση βρίσκεται στη συνέπεια. Όχι στην επιβολή. Όταν η σχέση προσφέρεται με σταθερότητα, αργά ή γρήγορα γίνεται αποδεκτή. Η καρδιά του παιδιού αναγνωρίζει την αλήθεια, ακόμη κι αν στην αρχή αντιστέκεται. Η ανακαίνιση δεν γίνεται μαγικά. Γίνεται μέσα στη σχέση. Μέσα στην καθημερινότητα. Μέσα στις μικρές επιλογές που επαναλαμβάνονται.

Όταν λοιπόν όλη η οικογένεια αποφασίζει να ξαναδώσει χώρο στο πρόσωπο, τότε κάτι αλλάζει. Η απόσταση δεν εξαφανίζεται αμέσως, αλλά αρχίζει να μικραίνει. Η σιωπή παύει να είναι κενό και γίνεται χώρος λόγου. Η οθόνη δεν εξαφανίζεται, αλλά παύει να κυριαρχεί. Και έτσι επιστρέφουμε στο κεντρικό ερώτημα της ομιλίας. Τι είδους γιορτές θέλουμε; Γιορτές γεμάτες εικόνες ή γιορτές γεμάτες πρόσωπα; Η απάντηση δεν θα δοθεί με λόγια, αλλά με ζωή. Με στάση. Με επιλογή.

Κι εδώ αγαπητοί μου, πριν το τέλος, ας ακούσουμε και μία σύντομη και διδακτική ιστορία, η οποία θα μας βοηθήσει να κατανοήσουμε καλύτερα όσα ειπώθηκαν.

Μου την είχαν πει πριν χρόνια και την κράτησα μέσα μου, γιατί μιλά απλά, αλλά λέει πολλά. Σε ένα σπίτι, παραμονές Χριστουγέννων, όλα ήταν έτοιμα. Το δέντρο στολισμένο, το τραπέζι στρωμένο, τα φαγητά ζεστά. Ο πατέρας καθόταν στον καναπέ με το κινητό στο χέρι, η μητέρα στην κουζίνα απαντούσε σε μηνύματα, τα παιδιά στο δωμάτιό τους μπροστά σε μια οθόνη. Το σπίτι ήταν γεμάτο φως, αλλά κάτι έλειπε. Κανείς δεν κοιτούσε κανέναν. Κανείς δεν άκουγε κανέναν. Η γιορτή είχε έρθει, αλλά η συνάντηση όχι.

Κάποια στιγμή κόπηκε το ρεύμα. Οι οθόνες έσβησαν. Στην αρχή υπήρξε αμηχανία. Σιωπή. Ύστερα άναψε ένα κερί. Κάθισαν όλοι γύρω από το τραπέζι. Άρχισαν να μιλούν. Ο πατέρας θυμήθηκε τα Χριστούγεννα των παιδικών του χρόνων. Η μητέρα μίλησε για τη γιαγιά. Τα παιδιά γέλασαν. Για πρώτη φορά εκείνο το βράδυ κοιτάχτηκαν στα μάτια. Και χωρίς να το καταλάβουν, η σιωπή έγινε σχέση. Όταν αργότερα επανήλθε το ρεύμα, κανείς δεν έτρεξε στις οθόνες. Το κερί έμεινε αναμμένο. Όχι γιατί δεν υπήρχαν πια τα μέσα, αλλά γιατί είχε ξαναβρεθεί κάτι πιο σημαντικό. Η παρουσία. Το πρόσωπο. Η χαρά του να είσαι με τον άλλον και όχι απλώς δίπλα του.

Τι είπαμε λοιπόν σήμερα με απλά λόγια.

Πρώτον, οι γιορτές δεν χάνουν το νόημά τους από την κούραση, αλλά από την απουσία σχέσης.

Δεύτερον, η απόσταση μέσα στην οικογένεια δεν γεννιέται από συγκρούσεις, αλλά από τη διάσπαση της προσοχής.

Τρίτον, η θεραπεία δεν είναι η κατάργηση των μέσων, αλλά η συνειδητή επιλογή του προσώπου.

Αγαπητοί μου,

Τα Χριστούγεννα μάς δίνουν αυτή την ευκαιρία. Να ξαναρχίσουμε. Να κάνουμε χώρο. Να επιλέξουμε τη συνάντηση. Και αυτή η επιλογή, όσο μικρή κι αν φαίνεται, έχει δύναμη να αλλάξει την πορεία μιας οικογένειας. Γιατί εκεί όπου υπάρχει πρόσωπο, υπάρχει ελπίδα. Και εκεί όπου υπάρχει ελπίδα, η απόσταση δεν έχει τον τελευταίο λόγο.

Καλά Χριστούγεννα!

Σας ευχαριστώ.

† Ο Μητροπολίτης Φλωρίνης Πρεσπών και Εορδαίας Ειρηναίος

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ:

¹ Ιωάν.1,14.

² Jean M. Twenge, iGen, Atria Books, New York 2017.

³ Ιωάννης Χρυσόστομος, Εἰς τὴν Γένεσιν Ὁμιλία ΣΤ΄, PG 53, 53.

⁴ Lev Vygotsky, Mind in Society, Harvard University Press, 1978.

⁵ Γρηγόριος Θεολόγος, Λόγος ΛΗ΄ Εἰς τὰ Θεοφάνια, PG 36, 312.

⁶ Λουκ. 2,19.

⁷ Sherry Turkle, Alone Together, Basic Books, New York 2011.

⁸ Ιωάννης Χρυσόστομος, Εἰς τὴν Πρὸς Ἐφεσίους Ὁμιλία Κ΄, PG 62, 143.

⁹ Γρηγόριος Θεολόγος, ό.π., PG 36, 312.

¹⁰ Donald Winnicott, The Child, the Family and the Outside World, Penguin Books, 1964.

¹¹ John Bowlby, *Attachment and Loss*, Vol. 1, Basic Books, 1969.

¹² Α΄ Κορινθ. 15,33.

¹³ Ιωάννης Χρυσόστομος, *Περὶ ἀμελείας*, PG 63, 485.

¹⁴ Α΄ Ιωάν. 4,20.

¹⁵ Γρηγόριος Θεολόγος, *Λόγος ΜΑ΄*, PG 36, 392.

¹⁶ Ιωάν. 3,16.

¹⁷ Ιωάννης Χρυσόστομος, *Εἰς τὴν Α΄ Πρὸς Κορινθίους Ὁμιλία ΛΓ΄*, PG 61, 273.

¹⁸ Ματθ. 18,20.